

Mandat for utredning av tros- og livssynspolitikk

Bakgrunn og utgangspunkt

Regjeringen har besluttet å nedsette et utvalg som skal foreta en gjennomgang av statens tros- og livssynspolitikk. Utvalget skal fremme forslag som kan bidra til å skape en mer helhetlig politikk på feltet.

De siste tiårene har det norske samfunnet gjennomgått store endringer. Det er blitt et økt kulturelt og religiøst mangfold. Ca. 80 % av befolkningen tilhører Den norske kirke, men både antall tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke og antall personer som tilhører disse samfunnene, er økende. I 2009 var det vel 400 000 tilskuddsberettigede medlemmer i tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke og i overkant av 600 tros- og livssynssamfunn

I de senere årene har forholdet mellom stat, samfunn, individ, religion og livssyn i stadig sterkere grad kommet på den politiske dagsordenen i Norge og i mange andre land. Spørsmålene handler både om hvilket ansvar offentlige myndigheter, samfunnet og individene har for religion og livssyn, og om hvilket ansvar representanter for tros- og livssynssamfunn har overfor staten, samfunnet og individene. I flere sammenhenger pågår det diskusjoner om tradisjon, mangfold og pluralitet og hvilken rolle tro og livssyn bør ha i ulike offentlige rom. Dette har også ført til at flere aktører har pekt på behovet for en mer helhetlig tros- og livssynspolitikk og tatt til orde for en offentlig utredning på dette feltet.

Statens tros- og livssynspolitikk er utviklet over en lang tidsperiode. Med utgangspunkt i statskirkeordningen og et prinsipp om økonomisk likebehandling og ikke-diskriminering har offentlige myndigheter utviklet en aktivt støttende politikk overfor tros- og livssynssamfunnene.

Retten til tros- og livssynsfrihet er en grunnleggende menneskerettighet. Tros- og livssynsfriheten omfatter både den enkeltes rett til å tro det han eller hun vil, til å skifte tro og til å ha et livssyn som innebærer ikke å ha en religiøs tro og ikke måtte overholde religiøse normer. Religion er også et kollektivt fenomen, og tros- og livssynsfriheten har derfor en kollektiv side. Den omfatter frihet til å komme sammen om religiøse formål, å delta i religiøse ritualer og den innebærer rett til å organisere et felles religiøst liv.

Mandat:

Utvalget skal foreta en gjennomgang av statens tros- og livssynspolitikk og fremme forslag til endringer som kan bidra til å skape en mer helhetlig politikk på området. Utvalget skal ta utgangspunkt i at statens fremste oppgave i tros- og livssynspolitikken er å sikre og beskytte tros- og livssynsfriheten, slik denne er forankret i internasjonale konvensjoner og nasjonal rett.

Videre skal utvalget legge til grunn at staten fortsatt skal føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk innenfor rammene av sentrale prinsipper i det norske samfunnet

som demokrati, rettsstat og menneskerettighetene. Den individuelle og kollektive tros- og livssynsfriheten er ikke absolutt. Den kan begrenses ved lov dersom det er nødvendig ut fra andre tungtveiende hensyn, særlig andre menneskerettigheter slik som ytringsfriheten og forbudet mot diskriminering. I den senere tid har flere saker i den offentlige debatten illustrert spenningsforholdet som kan oppstå mellom tros- og livssynsfriheten på den ene siden og andre grunnleggende normer og verdier i det norske samfunnet på den andre. Det er nødvendig å finne en balansegang som ivaretar både tros- og livssynsfriheten og andre rettigheter og sentrale prinsipper. Utvalget kan vurdere om det er andre grunnleggende normer og verdier som bør prege utformingen av politikken på feltet.

Utvalget skal legge til grunn avtalen 10. april 2008 mellom de politiske partiene på Stortinget om statskirkeordningen.

Med dette som utgangspunkt skal utvalget:

- Vurdere ordninger for tilskudd, registrering av trossamfunn og offentligrettslige funksjoner i tros- og livssynssamfunn basert på at staten skal ha en aktivt støttende holdning, og komme med forslag til endringer, med dagens finansieringsordning for Den norske kirke som premiss. Utvalget skal blant annet i gjennomgangen av tilskuddsordningen vurdere hensyn til kontrollmuligheter, personvern og partsinnsyn. Utvalget skal også drøfte i hvilken utstrekning det kan eller bør stilles vilkår for økonomisk støtte til tros- og livssynssamfunn.
- Vurdere om ordningen med registrering av trossamfunn bør opprettholdes, og i så fall om skillet mellom registrerte og uregistrerte trossamfunn bør videreføres. Utvalget skal i tillegg vurdere i hvilken grad tros- og livssynssamfunn skal utøve offentlig rettslige funksjoner og om det for eventuell utførelse av offentlig rettslige funksjoner bør stilles ytterligere vilkår om for eksempel antall medlemmer mv.
- Vurdere behovet for samordning av lov- og regelverk og forvaltning på ulike samfunnsområder for å sikre en mer helhetlig tros- og livssynspolitik, og komme med forslag til tiltak for bedre samordning.
- Vurdere hvilken plass religion og livssyn bør ha i ulike offentlige institusjoner, blant annet med hensyn til religiøs og livssynsmessig betjening, tilgang til bønne-/seremonirom, særlige krav til mat, klesdrakt osv.
- Vurdere hvordan tros- og livssynspolitikken påvirker integreringen i vårt samfunn. Utvalget skal også vurdere om flere av dagens finansieringsordninger som berører tros- og livssynssamfunn har konsekvenser for deltakelse på samfunnets fellesarenaer og eventuelt foreslå endringer.
- Innhente opplysninger om og drøfte tros- og livssynspolitik i de øvrige nordiske landene og i et utvalg av andre land det er naturlig å sammenligne Norge med.

- Utrede økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene.

Det er ønskelig at utvalget arbeider i dialog med tros- og livssynssamfunn og andre aktuelle aktører i samfunnet. Det bør være et siktemål at utvalget kan komme fram til forslag som kan samle bredest mulig oppslutning.

Utvalget skal legge fram sin utredning innen utgangen av 2012.